

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE**

Cu drept de manuscris

C.Z.U. 780.8.780.614.332.071.2(478)(043.2)

780.8.780.614.333.071.4(478)

**BRÎNZILĂ-COȘLEȚ ZINAIDA
ACTIVITATEA DE CREAȚIE A LUI SERGHEI LUNCHEVICI ÎN CONTEXTUL
CULTURII MUZICALE DIN REPUBLICA MOLDOVA**

SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE

Rezumatul tezei de doctor în studiul artelor și culturologie

Chișinău, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Muzicologie, Compoziție și Jazz al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Conducător științific:

Mironenco Elena, doctor habilitat în studiul artelor și culturologie, profesor universitar, AMTAP

Referenți oficiali:

1. Buftac-Simion Aurelia, doctor în muzică, profesor, Universitatea Națională de Arte G. Enescu, Iași, România
2. Bunea Diana, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, AMTAP

Componența Consiliului științific specializat:

1. Ghilaș Victor, președinte, doctor habilitat în studiul artelor, cercetător științific principal, IPC
2. Melnic Victoria, doctor în studiul artelor, profesor universitar, AMTAP
3. Gagim Ion, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, UPSB Alecu Russo
4. Tcacenco Victoria, doctor în studiul artelor, profesor universitar, AMTAP
5. Barbanoi Hristina, secretar, doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar, AMTAP

Susținerea tezei va avea loc la „26” septembrie 2022, ora 11:00 în ședința Consiliului științific specializat D 653.01-22-21 din cadrul AMTAP, abilitat cu dreptul de organizare a susținerilor tezelor de doctor în studiul artelor și culturologie (Chișinău, str. Alexei Mateevici, 87, aud. Sala mare).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 August 1989, 78A), la Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. Alexei Mateevici, 87) cât și pe site-ul C.N.A.A.

Rezumatul a fost expediat la „____” _____ 2022

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

Barbanoi Hristina, dr., lect. univ. _____

Conducător științific:

Mironenco Elena, dr.hab., prof. univ. _____

Autor:

Brînzilă-Coșleț Zinaida

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare. În istoria unei culturi naționale personalitățile artistice dau adevărata dimensiune creației stimulând progresul și afirmarea valorilor autentice.

Este și cazul lui Serghei Lunchevici (29.04.1934, Chișinău – 15.08.1995, Chișinău), violonist, dirijor, autor de cântece, mentor, de numele căruia se leagă o contribuție artistică impresionantă la dezvoltarea culturii și artei muzicale moldovenești. Prim-dirijor și director artistic al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș* a Filarmonicii de Stat din RSS Moldovenească, S. Lunchevici a reușit, chiar din primii ani ai activității sale, să restructureze formația, fiind deschizătorul unei noi direcții artistice în ceea ce privește, în primul rând, stilul inconfundabil al ansamblului, remarcat prin îndepărtarea de sentimentele uzate (atestată atât la nivel de interpretare, cât și la cel de dirijare), renunțarea la inteligibilitatea limitativă, intervenția inovativă, sugestivitatea polivalentă, obținută de el grație fanteziei nelimitate și jocului imaginației. Prestanța sa în calitate de violonist se datora unei stăpâniri depline a instrumentului muzical, prin virtuozitate, temperament, originalitate, reflectată în creativitatea spontană – toate acestea plasându-l în fruntea elitei muzicale moldovenești. Indiscutabil, dominând, prin activitatea sa în calitate de violonist și de dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*, perioada în care a trăit, S. Lunchevici rămâne unul dintre exponenții plenari ai culturii muzicale moldovenești, creația sa – un patrimoniu de idei, atitudini și mesaje – continuând să modeleze spiritul contemporanilor, să aibă o influență considerabilă în câmpul culturii naționale. S. Lunchevici se înscrie în categoria personalităților care au exercitat influențe majore, au generat atitudini, ecouri, replici, în perioada în care a trăit. Am putea afirma că S. Lunchevici este o personalitate de sinteză a epocii sale cu ramificații viguroase în prezentul nostru și, cu certitudine, în viitor.

Așadar, **actualitatea tezei** este determinată de necesitatea imperioasă de a umple un gol important în istoria artei muzicale naționale. Lucrarea vizează istoria culturii muzicale moldovenești din perioada sovietică, a cărei abordare științifică se află, în mare măsură, în fază incipientă din cauza unor viziuni ambigue existente la scară mondială. Activitatea creatoare de lungă durată a lui S. Lunchevici și-a atins punctul culminant și a evoluat în condițiile dictate de principiile ideologiei sovietice, ale cărei politici culturale s-au subordonat orientărilor doctrinare ale Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Necesitatea acestei cercetări constă, de asemenea, în reabilitarea continuității

celor mai bune tradiții naționale, a moștenirii createoare a reputatului artist, fără de care existența culturii în sine ar fi fost, cu siguranță, incompletă.

În lucrările privind arta muzicală moldovenească din perioada postbelică, practic, lipsesc referințele la activitatea de creație a lui S. Lunchevici și la impactul acesteia asupra dezvoltării culturii moldovenești, implicit, a celei muzicale, excepție făcând o singură lucrare, mai mult cu caracter biografic, apărută în grafie chirilică, semnată de Gleb Ciaicovschi-Mereșanu; informații succinte din enciclopedii și o serie de articole de natură publicistică. Din motive necunoscute pentru noi, nu a fost arhivat niciun program de concert din sutele de spectacole susținute de Orchestra *Fluieraș*, nicio partitură orchestrală a dirijorului și a altor autori, niciun protocol al ședințelor Colegiului din cadrul Ministerului Culturii privind aprobarea programelor artistice de concert.

Cu toate acestea, am reușit să găsim informații despre S. Lunchevici și turneele orchestrei în arhiva de familie a soției regretatului artist, la fel, și în arhiva personală a cântăreței Zinaida Julea, care a făcut parte, în calitate de solistă-vocalistă, din componența Orchestrei *Fluieraș*.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul lucrării constă în cercetarea aportului multilateral al lui S. Lunchevici la dezvoltarea culturii muzicale naționale. Realizarea acestuia prevede următoarele **obiective:**

1. stabilirea bazei metodologice care să constituie suport în procesul de investigare a biografiei maestrului S. Lunchevici;
2. definirea trăsăturilor specifice stilului violonistic al artistului;
3. studierea particularităților caracteristice activității sale dirijorale;
4. relevarea modului de selectare și menținere în componența Orchestrei *Fluieraș* a valoroșilor artiști vocaliști și instrumentiști care au promovat cu succes arta națională în lume;
5. identificarea unor principii metodice în activitatea lui S. Lunchevici în calitate de îndrumător al tinerilor violoniști;
6. evidențierea aportului lui S. Lunchevici la îmbogățirea și propagarea repertoriului concertistic autohton în circuitul local și internațional.

Scopul și obiectivele tezei au condiționat **metodologia cercetării științifice** care, având un caracter sintetic și interdisciplinar, se bazează pe complexul metodelor științifice generale și speciale. Metodele științifice generale includ *analiza și sinteza, inducția și deducția, metoda comparativă*. Pe parcurs, au fost utilizate, de asemenea, metode de cercetare ale științelor

umanistice. Respectiv, *metoda reconstituirii biografice* a făcut posibilă colectarea informațiilor despre viața și activitatea lui S. Lunchevici și a artiștilor, vocaliști și instrumentiști, care au colaborat cu Orchestra *Fluieraș*. *Metoda istoriografică* a permis valorificarea celor mai importante pagini ale culturii muzicale naționale din perioada sovietică, fiind puse în lumină articole și studii cu valoare referențială istorică. *Metoda de analiză culturologică* este asociată cu aspecte ale influenței reciproce a culturilor și aspecte ale relației culturii cu structurile de putere. Grupul de metode de cercetare speciale a cuprins: metode tradiționale de istorie și teorie a muzicii; metode de analiză etnomuzicologică dictate de folclorul muzical și arta lăutărească; elemente ale unei analize complexe a compozițiilor selectate, precum și o metodă de analiză a principiilor pedagogice muzicale.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării constă în studierea complexă a activității de creație a lui S. Lunchevici, cercetarea oferind un material amplu ce vizează maniera interpretativă a violonistului, caracteristicile artei sale dirijorale, repertoriul Orchestrei *Fluieraș* ca factor determinant al activității acesteia, activitatea de îndrumător al tinerilor violoniști. Caracterul inedit al tezei este asigurat și de elementele conținutului: sunt identificate și analizate, prin raportare la piese muzicale concrete, particularitățile stilului interpretativ al lui S. Lunchevici, maniera artistică de dirijare, este relatată experiența autoarei prezentei teze în urma comunicării personale cu maestrul în procesul studierii specialității *Vioară academică*, dar și a prezenței personale la repetițiile colectivului *Fluieraș*. Modul în care este apreciată contribuția lui, analizele efectuate corespund unor criterii estetice actuale, raportate și la contextul social-politic și cultural postbelic în care a trăit și a activat S. Lunchevici.

Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante constă în determinarea, din punct de vedere științific și metodologic, a fenomenului muzical-artistic unic pe care îl reprezintă S. Lunchevici; în aprecierea argumentată a aportului său la dezvoltarea culturii muzicale naționale, fapt care ar putea impulsiunea dezvoltarea elementelor de valoare ale creației sale în arta muzicală contemporană a Republicii Moldova.

Semnificația teoretică a studiului rezidă în stabilirea metodologiei științifice sintetice, fapt care a permis realizarea unei prezentări panoramice a creației maestrului S. Lunchevici prin prisma unei viziuni contemporane. Având drept suport procesul de cercetare în sine, experiența interpretativă și pedagogică personală a autoarei tezei, prezenta lucrare contribuie la îmbogățirea și

aprofundarea cunoștințelor teoretice referitoare la arta violonistică, dirijorală, componistică și organizatorică a lui S. Lunchevici.

Valoarea aplicativă a lucrării: teza poate fi utilizată ca sursă complementară la studierea disciplinelor *Instrument* (vioară), *Orchestra*, *Dirijat*, *Folclor muzical*, *Aranjament folcloric*, *Istoria artei interpretative*, *Metodica predării disciplinei de specialitate* în instituțiile de învățământ muzical-artistic mediu și superior, dar și în practica de interpretare în orchestre, tarafuri și alte colective muzicale concertistice.

Aprobarea rezultatelor științifice. Teza a fost realizată în conformitate cu prevederile planului de cercetare științifică al AMTAP, fiind discutată și recomandată pentru susținere de departamentul *Muzicologie, compoziție și jazz* și de Seminarul științific de profil din cadrul AMTAP. Rezultatele investigațiilor au fost reflectate în 11 articole științifice și în comunicările prezentate de autoare la conferințe științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 141 de titluri, 132 de pagini ale textului de bază, 3 anexe.

Cuvinte-cheie: Serghei Lunchevici, activitate de creație, arta interpretativă academică, arta lăutărească, conducător artistic, cultură muzicală, prim-dirijor, repertoriu, vioară, violonist

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea cuprinde cele mai importante repere conceptuale ale lucrării: aici este argumentată actualitatea și importanța problemei abordate, sunt formulate scopul și obiectivele tezei, este consemnată problema științifică și soluționarea acesteia, sunt enumerate principalele metode de cercetare, este subliniată valoarea aplicativă a tezei, sunt expuse informații cu privire la abordarea lucrării și compartimentarea textului.

Capitolul 1 – Personalitatea lui Serghei Lunchevici în lumina surselor științifice, documentare și publicistice – conține o descriere complexă a suportului bibliografic al investigației. În subcapitolul întâi, **Repere istoriografice privind viața și creația maestrului Serghei Lunchevici** sunt analizate: monografia *Serghei Lunchevici* de G. Ciaicovschi-Mereșanu [23], articolul *Serghei Lunchevici* semnat de S. Mirovici, publicat în cartea *Arta interpretativă din Moldova Sovietică* [45], editorialul *Serghei Lunchevici cel celebru și necunoscut*, semnat de jurnalistul M. Vătavu, publicat la șase luni după decesul prematur al reputatului artist și anume în februarie 1996 [34]. De asemenea, sunt analizate memoriile semnate de compozitorul și folcloristul

Constantin Rusnac – *Amintiri despre marele artist* [46], precum și cele ale muzicologului Izolda Miliutina – *Câteva cuvinte despre trecut...* scrise cu ocazia aniversării a 80-a de la nașterea lui S. Lunchevici [43], care nu conțin analize științifice, oferind mai mult informații referitor la biografia maestrului, limitându-se genului publicistic dar, cu toate acestea, sunt foarte importante pentru a putea desprinde trăsăturile definiției ale talentului său artistic, trăsături care au lăsat o amprentă profundă în imaginea de ansamblu a culturii muzicale a Republicii Moldova. La fel, este analizată și autobiografia profesorului de vioară a lui S. Lunchevici de la Conservatorul din Chișinău, Iosif Dailis, intitulată *Viața și muzica (pagini de amintiri)* [37], scrisă de autor la vârsta de 90 de ani. Cartea conține și câteva din mărturiile lui S. Lunchevici din perioada studiilor la Conservator în clasa lui I. Dailis.

În cel de-al doilea subcapitol, *Aspecte teoretice despre arta de interpretare violonistică*, care are drept scop cercetarea stilului interpretativ al marelui artist, am apelat la studiul mai multor lucrări științifice, precum și la analiza celor mai importante probleme specifice interpretării la acest instrument, cum ar fi: emisia sonoră, intonația, digitația, trăsăturile de arcuș, dinamica. Sunt examinate lucrările științifice și metodice de specialitate *Vioara și maeștrii ei – de la origini și până azi* – autor Ioan Sârbu [31], *Intonația la violină* – autor Konstantin Mostras [28], *Digitația la vioară* – autor Israel Iampolski [27].

Pentru a descrie activitatea lui S. Lunchevici în calitate de îndrumător al tinerilor violoniști, de un real folos ne-a fost lucrarea lui L. Auer *Școala mea de vioară* [35]. Menționăm faptul că, în opinia noastră, până în prezent ea întrunește cele mai relevante principii metodice în lucrul cu tinerii violoniști.

Subcapitolul al treilea, *Creația și stilul interpretativ ale lui Serghei Lunchevici reflectate în sursele științifice dedicate artei lăutărești*, abordează studiul complex al fenomenului lăutăriei, care presupune îmbinarea metodologică a aspectelor istorice, teoretice, etnomuzicologice și interpretative. În RSSM, prima abordare a fenomenului lăutăriei îi aparține muzicologului și violonistului B. Kotlearov, autorul a trei broșuri științifico-metodice: *Despre cultura violonistică din Moldova* (1955), *Viața muzicală a Chișinăului de până la revoluție* (1967), *Lăutarii moldoveni și arta lor* (1989) [40; 39; 38].

În anii '80 ai secolului trecut, aria etnomuzicologiei a fost completată cu studii și cercetări în limba rusă, elaborate de muzicologi și folcloriști, respectiv E. Florea (*Muzica dansurilor populare din Moldova* și *Eposul de muzică populară din Moldova*) și P. Stoianov (*Ritmica doinei*

moldovenești; Melosul moldovenesc și probleme ale ritmului muzical; Cu privire la formarea modului și melodiei în cântecul popular moldovenesc) [51; 50; 49; 48; 47]. Cercetările din perioada sovietică au reprezentat un impuls pentru dezvoltarea activă a etnomuzicologiei în perioada postsovietică, astfel au apărut monografiile științifice publicate în prima decadă a secolului al XXI-lea în limba română: V. Ghilaș, *Muzica etnică: tradiție și valoare și Timbrul în muzica instrumentală tradițională de ansamblu* [25; 26]; S. Badrajan, *Muzica în ceremonialul nuptial din Basarabia. Cântecul miresei* [16]; cercetările Diane Bunea: *Contribuții la studiul fenomenului de creare a muzicii în arta lăutărească* [18] și *Tradiția lăutărească din Republica Moldova: istorie și contemporaneitate* [20].

Trebuie menționat faptul că în perioada postsovietică, studiul fenomenului de lăutărie s-a dezvoltat datorită lucrărilor autorilor români, anterior inaccesibile în RSSM. Printre acestea, vom enumera următoarele studii: T. Alexandru, *Folcloristică, organologie, muzicologie. Studii*. Vol. I, II [12; 13]; G. Breazul, *Lăutarii* [17]; V. Cosma, *Lăutarii de ieri și azi* [24]; S. Rădulescu, *Taraful și acompaniamentul armonic în muzica de joc* [32] ș.a.

Pe lângă literatura științifică cu privire la problemele etnomuzicologiei, e necesar să remarcăm amintirile despre mentorul spiritual și practic al lui S. Lunchevici în stăpânirea artei autentice lăutărești, al cărui nume este I. Burdin. Autorul memoriilor *Isidor Burdin – o legendă neștiută* [30] și *Cine a fost de fapt legendarul Isidor Burdin* [29] disponibile online este Veniamin-Ilie Nicușor.

Studiile în domeniul dirijatului simfonic au influențat și au îmbogățit, fără îndoială, arta lui S. Lunchevici în calitatea sa de prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*. Modul său specific de a dirija poartă, cu siguranță, amprenta studiilor sale la clasa de dirijat simfonic a lui B. Miliutin și se asimilează școlii acestuia, care a fost absolvent al Conservatorului din Petersburg și discipol al eminentilor dirijori, profesori și semnatari ai unor cercetări științifice în materie de dirijat, respectiv, A. Gauk, *Din memoriile unui dirijor: măiestria muzicianului-interpret* [36], și I. Musin, *Limbajul gestual al dirijorului* [45], precum și lucrarea colegului de curs al lui B. Miliutin, N. Malko, *Elementele de bază ale tehnicii dirijatului* [42].

Capitolul 1 se finalizează cu următoarele *Concluzii*.

1. În procesul studierii literaturii despre viața și activitatea lui S. Lunchevici, ne-am format convingerea că munca creatoare depusă de artist pe parcursul întregii sale vieți în serviciul artei nu a fost apreciată, din punct de vedere științific, la justa sa valoare. Cu toate acestea,

informațiile sumare, oferite de G. Ciaicovschi-Mereșanu în monografia sa, recenziile și articolele jurnaliștilor și scriitorilor din presa periodică, precum și o serie de amintiri despre marele artist, ne oferă suficiente argumente pentru a defini personalitatea lui S. Lunchevici ca fiind a unui artist unic, completat de o natură umană complexă, charismatică, în care lumini și umbre s-au îmbinat armonios.

2. Metoda biografică de cercetare a făcut posibilă divizarea materialelor publicate despre maestru în texte din perioada sovietică și cea postsovietică. Dacă sursele presei sovietice s-au conformat „ordinii sociale” a acelor timpuri, prezentând linia vieții lui S. Lunchevici ca fiind determinată de un permanent impuls creativ, unul entuziast, senin, exaltant, al unui talentat muzician amator, materialele publicate în presa postsovietică, semnate de I. Miliutina, C. Rusnac, M. Vatavu, au oferit informații interzise anterior despre destinul său ca fiu al unui „dușman al poporului”. Evenimentele tragice au devenit parte din viața maestrului de la frageda vârstă de șase ani, când serviciile KGB-ului i-au arestat tatăl pentru prima oară, ca peste zece ani situația să se repete. În ciuda faptului că, după decesul lui I. Stalin, tatăl său a fost complet reabilitat din „lipsa elementelor constitutive ale delictului”, urmele evenimentelor în cauză l-au bântuit pe S. Lunchevici pe întreg parcursul vieții sale. Astfel, din cuprinsul acestor informații, unele incomplete, ne-am propus să reconstituim un parcurs obiectiv despre viața acestui artist de notorietate, care a înscris o pagină de glorie în istoria culturii muzicale a Republicii Moldova.
3. Cercetând baza metodologică în domeniul interpretării violonistice, am tratat teoria, practica și psihologia problemelor ce țin de intonația violonistică, digitația la vioară etc. Analiza bazei metodologice în domeniul predării violonistice se bazează pe lucrările lui I. Sârbu, I. Iampolski, K. Mostras, L. Auer, I. Dailis. Evidențiem astfel de principii didactice din școala lui Auer ca *studiul pozițiilor la vioară, tehnica interpretativă a mâinii drepte și a celei stângi, dezvoltarea memoriei muzicale, contactul violonistului cu scena* ș.a. Studiarea cărții lui I. Dailis, profesorul de vioară al lui S. Lunchevici, a fost relevantă atât din punctul de vedere al principiilor sale pedagogice, cât și al impactului acestora asupra formării artistului.
4. Contribuția lui S. Lunchevici la susținerea artei lăutărești autohtone este enormă. Lăutarul reprezintă figura centrală a fenomenului multiaspectual al lăutăriei, fapt argumentat în cercetările etnomuzicologice din Republica Moldova și din România, cercetări ce relevă cele mai importante componente ale istoriei, teoriei și practicilor lăutărești, dintre care:
 - a) îmbinarea straturilor social-culturale cu arta muzicală tradițională autohtonă;

- b) bogăția semantică a termenului *lăutărie*, care include noțiuni ca *lăutar*, *ansamblu lăutăresc*, *orchestră de muzică populară*, *taraf*, *conducător* și *dirijor* al orchestrei de muzică populară, *repertoriu*, *arta interpretativă a lăutarilor*, *aranjarea* și *compunerea* pieselor muzicale ș.a.;
- c) istoria artei lăutărești din sec. XV-XX și portretele principalilor reprezentanți din sec. XVIII-XX;
- d) organologia populară, cu elucidarea noțiunilor de *vioară* și *viorist (scripcar)*, care anterior s-a asociat cu *lăutar*;
- e) trăsăturile de bază ale meseriei profesionale de tip oral;
- f) tipuri de formații lăutărești;
- g) specificul artei dirijorale în orchestra de muzică populară.

Aceste componente, vizând în esență arta lăutărească, s-au aflat la baza prezentei cercetări științifice a domeniilor de activitate ale lui S. Lunchevici în calitatea sa de violonist-solist și interpret în ansamblu de muzică populară; dirijor și conducător artistic al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*; aranjour și autor al pieselor folclorice și în stil popular; îndrumător al tinerilor violoniști.

Capitolul 2 al prezentei teze, intitulat *Aspecte ale tehnicii și manierei interpretative a lui Serghei Lunchevici*, este alcătuit din 4 subcapitole, care corespund cronologic biografiei artistice a reputatului artist. Așadar, în subcapitolul **2.1. Anii de formare profesională**, este descris parcursul constituirii stilului său concertistic de interpretare a muzicii academice. Sunt oferite informații despre profesorii care au contribuit la formarea marelui artist: Veaceslav Buliciov, Naum Vilic și, bineînțeles, Iosif Dailis. La fel, este oferită o privire de ansamblu asupra repertoriului abordat de studentul S. Lunchevici în anii de studii la Conservator.

În încercarea noastră de a alcătui profilul lui S. Lunchevici ca violonist academic, am recurs și la tehnica interviului și a discuției cu personalități notorii ale culturii muzicale (Constantin Rusnac, Zinaida Julea, Gheorghe Șevcișin, Gheorghe Banariuc, Nicolae Botgros), reprezentanți ai învățământului din Republica Moldova (Esfira Caplun, Tamara Caftanat, Nadejda Cozlova), dar și violoniștii academici, colegi cu S. Lunchevici, totodată activând în Orchestra *Fluieraș* (Lucian Cocea, Antonina Onică), care au acceptat să ne relateze din amintirile lor referitoare la interpretarea marelui artist. Caracteristicile de bază ale lui S. Lunchevici-violonistul sunt: virtuozitatea, temperamentul și sunetul catifelat al viorii.

Analizând puținele materiale video de pe platforma YouTube, unde S. Lunchevici se produce în calitate de violonist concertist, putem afirma cu certitudine, că a dispus de un model tehnic propriu, în care ambele mâini funcționau cu precizie și siguranță, fără a depune mare efort. Suntem de părere că acest fapt s-a datorat școlii de vioară a lui I. Dailis, deoarece anume sub îndrumarea profesorului său, artistul a reușit să atingă cele mai înalte culmi în frumusețea și acuratețea reproducerii sunetului, ceea ce pentru un violonist reprezintă un obiectiv esențial.

A fost primul violonist din Republica Moldova care a folosit prinderea specială a arcușului, practică de violonistul polonez H. Wieniawski, în care accentul este pus pe funcția degetului arătător și pe abilitatea acestuia de a balansa și a echilibra greutatea arcușului, fiind de părere că această tehnică asigură transmiterea unei presiuni mai mari pe coardă, în timp ce greutatea excesivă a baghetei trebuie controlată.

Postura sa scenică era o îmbinare a unei ușoare exhibiții exterioare cu un temperament lăuntric de nestăvilit. Conform amintirilor contemporanilor săi, a dispus de o forță intelectuală imensă: își lucra și relucra repertoriul urmărind mereu îmbogățirea lui, ascultând și reascultând propriile înregistrări cu un simț autocritic neîngrădit. I. Dailis îl caracteriza ca fiind un muzician extraordinar, care sub orice aspect era armonios, iar ceea ce frapa în interpretarea sa, era simplitatea și perfecțiunea, care mergeau mână-n mână cu stăpânirea deplină a instrumentului.

S. Lunchevici și-a etalat talentul de violonist în cadrul a mai multor evenimente artistice de mare amploare, cum ar fi: *Primul Festival Republican al Tineretului* din RSSM (1957), *Festivalul Unional* de la Moscova (1957), iar în ultimii doi ani de studiu la Conservator a evoluat în grupul viorilor prime al Orchestrei simfonice a *Filarmonicii de Stat*. Datorită profesorului său I. Dailis, a avut posibilitatea să-i audieze pe iluștrii interpreți sovietici, care în repetate rânduri au concertat la Chișinău: G. Barinova, I. Bezrodnai, E. Ghilels, L. Kogan, D. Oistrach, S. Rihter, M. Rostropovici, M. Vaiman etc.

Subcapitolul **2.2. Particularități stilistico-interpretative în abordarea repertoriului folcloric de concert**, cuprinde câteva schițe analitice muzicologice ale unor creații de popularitate din repertoriul concertistic al maestrului. La fel, este relatată și influența lui Isidor Burdin, personalitate marcantă în istoria culturii muzicale din Republica Moldova, asupra formării și devenirii marelui artist de la care a învățat, în primul rând, secretele artei interpretative lăutărești: maniera de interpretare decorativă – apogiaturile, mordentele, trilurile. Înaltul profesionalism, totala mobilizare și dăruire, prezența scenică inconfundabilă, pe de o parte, expresivitatea

interpretării cu variate nuanțe și inovații muzicale, pe de altă parte, rămân câteva dintre caracteristicile definitorii ale violonistului S. Lunchevici, trăsături pe care le-a demonstrat cu prisosință interpretând *Cântec de leagăn* în aranjamentul lui I. Burdin, *Balada* de Ciprian Porumbescu, *Romanța veche* de I. Burdin și *Jalea țiganului*. De rând cu acestea, maniera și originalitatea de interpretare, libertatea artistică, forța imaginației, fără îndoială, creează actualitatea atemporală a lui S. Lunchevici și a creației sale.

Intitulat ***Îndrumător al tinerilor violoniști***, subcapitolul **2.3.** pune în lumină procesul de studiere la clasa de vioară a ultimei discipole a regretatului artist, Zinaida Brînzilă-Coșleț, lector universitar la AMTAP. Analiza, din perspectiva prezentului, a modului de desfășurare a lecțiilor individuale de vioară ale autoarei prezentei teze, avându-l în calitate de mentor pe S. Lunchevici, ne-a permis să relevăm câteva principii pe care le considerăm importante: expresivitatea ca element definitoriu al interpretării; libertatea și prioritatea elevului în actul învățării; imaginația ca principiu al libertății; stimularea gândirii creative; valorizarea piesei muzicale de către interpret; polifuncționalismul artei; învățarea conștientă, temeinică și sistematică; unitatea dintre subiectul predării și cel al învățării.

Au fost identificate următoarele caracteristici de bază ale stilului de predare al lui S. Lunchevici:

1. ținerea viorii sus, deoarece această poziție generează o facilitate naturală pentru mâna stângă, bazându-se pe echilibrul muscular al degetului mare întins, care poate luneca nestingherit pe gâtul viorii;
2. dezvoltarea prin exerciții a extensiei degetelor mâinii stângi;
3. ținerea degetelor mâinii stângi pe coardă, neridicându-le decât pe cele strict necesare. Aici ne referim la construirea pasajelor tehnice în game și arpegii prin punerea degetului 1 pe două coarde;
4. conducerea arcușului și emisia sunetului trebuie tratate din punct de vedere artistic.

Subcapitolul **2.4. *Măiestria violonistică a lui Serghei Lunchevici în lucrul cu orchestra***, vizează procesul de studiu al dirijorului cu fiecare instrumentist al Orchestrei *Fluieraș*, procedeu pedagogic prezent constant în cadrul repetițiilor orchestrei. Interpret de mare valoare, capabil să pătrundă în straturile adânci ale muzicii, să scoată la suprafață sensurile ei profunde, S. Lunchevici i-a ajutat pe membrii orchestrei să depășească dificultățile tehnice și structurale ale lucrărilor interpretate, să soluționeze problemele dinamicii și agogicii din text, să acceadă în zonele înalte ale

transcendenței muzicale. Această muncă asiduă a maestrului, a adus și rezultatele scontate: nivelul de interpretare al orchestrei a crescut considerabil, atingând pe parcurs cele mai înalte cote, permițând soliștilor-instrumentiști, împreună cu orchestra, să abordeze și lucrări de muzică clasică: *Rapsodia nr. 2* de F. Liszt (Victor Copacinschi la țambal), *Rondo alla turca* de W.A. Mozart (Petre Zaharia la fluier), *Dansul slav nr. 1* de A. Dvořák, *Romanța* de D. Șostakovici. Orchestra începuse să se impună printr-un stil propriu, inconfundabil, devenise o școală de interpretare artistică veritabilă. Entuziasmul, spiritul creativ, tactul rafinat, simțul muzical extraordinar al mentorului S. Lunchevici îi stimulau pe interpreți. Dușman al rutinei, al clișeului, maestrul a fost în căutare permanentă de noi modalități de interpretare și susținea cu pasiune orice inițiativă creatoare a instrumentiștilor și a vocaliștilor, oferind posibilitatea fiecăruia să-și dezvolte individualitatea în cadrul orchestrei.

Toate cele expuse în cadrul capitolului 2 sunt generalizate în următoarele *Concluzii*.

1. Permanenta tendință spre autoperfecționare a maestrului S. Lunchevici a fost alimentată de profesorii care au contribuit la dezvoltarea și fundamentarea stilului său interpretativ strălucit, servind tradițiile școlii academice violonistice: N. Vilic, I. Dailis, M. Unterberg.
2. Cei care l-au ascultat au rămas profund impresionați de intensitatea cu care a reușit să pătrundă în structura emoțional-figurativă a muzicii academice de diferite stiluri pe care le-a abordat: baroc (J.S. Bach), clasicism (L. van Beethoven), romantism (C. Saint-Saëns, C. Franck, P. Ceaikovski, S. Rahmaninov), lucrări ale compozitorilor secolului al XX-lea (A. Haciaturian, Machavariani), autohtoni (Șt. și Gh. Neaga etc.).
3. Formarea lui S. Lunchevici ca violonist-interpret de muzică populară a fost influențată de viața muzicală, mediul înconjurător în care s-a născut și și-a petrecut copilăria, profesorul B. Kotlearov, comunicarea cu lăutarii Ignat Bratu, Iulii Patlajan.
4. Principalele trăsături specifice pentru maniera de interpretare lăutărească a lui S. Lunchevici sunt: virtuozitatea, măiestria de a improviza, artistismul scenic, bogata fantezie creatoare, dragostea pentru muzica populară autohtonă, temperamentul interior care, în opinia maestrului, se caracteriza prin a stoarce din vioară caracterul cantabil al folclorului și convingerea că melodiile și cântecele cu cel mai încetinit ritm ascund adevăratul temperament moldovenesc.
5. Fără cunoașterea bazelor muzicii clasice (stil, nuanțe, desen ritmic, dinamică) nu ar fi atins și înțeles profunzimea muzicii populare, virtuozitatea și strălucirea ei. Folosind exemplul

Baladei lui C. Porumbescu, am evidențiat modul în care S. Lunchevici a tratat-o, transformând-o într-o nestemată a spectacolului interpretativ lăutăresc.

6. Analiza activității lui S. Lunchevici ca îndrumător al tinerilor violoniști, desfășurată pe baza comunicării personale a autoarei prezentei teze cu maestrul în procesul studierii specialității *Vioară academică*, dar și a prezenței personale la repetițiile colectivului *Fluieraș*, permite formularea următoarelor concluzii: S. Lunchevici reprezintă modelul profesorului ireproșabil, în care s-au îmbinat în mod fericit tradițiile educative ale dascălilor săi cu vocația pedagogică individuală nativă. Principiile sale includeau următoarele prerogative:
 - a) coinciderea demersurilor sale didactice cu noile tehnici de învățare, raportându-se la calitățile individuale ale elevilor;
 - b) forța de a trezi motivație în elevii săi pentru o studiere asiduă;
 - c) în relația profesor – elev a pus accentul pe înțelegerea perfectă a psihologiei elevului, demonstrând o vastă cultură sufletească exprimată prin înțelepciune;
 - d) principiul libertății și priorității subiectului supus instruirii;
 - e) expresivitatea ca element definitoriu al interpretării, dar și manifestul împotriva unei interpretări mecanice, statice, identice.
7. Munca pedagogică asiduă depusă la repetițiile de orchestră ulterior s-a transformat într-un adevărat laborator de creație și de identificare a soluțiilor optime ale noilor modalități de interpretare, oferind posibilitatea fiecărui membru al colectivului de a-și descoperi individualitatea.
8. În pofida graficului încărcat de turnee, concerte și repetiții, S. Lunchevici a găsit timp pentru a lucra individual cu fiecare instrumentist și vocalist în parte asupra perfecționării abilităților interpretative. Drept rezultat, Orchestra *Fluieraș* a dobândit un stil propriu, inconfundabil și irepetabil de interpretare, în care s-au îmbinat fericit virtuozitatea academică cu maniera concertistică lăutărească, astfel încântând publicul de pe toate meridianele lumii.

Ultimul capitol, ***Prim-dirijor și conducător artistic al Orchestrei de muzică populară Fluieraș***, relevă particularitățile definitorii ale artei sale dirijorale. Tot aici se fac referințe la componența, repertoriul și stilul de interpretare al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*, al cărei prim-dirijor și conducător artistic a fost reputatul artist.

În subcapitolul **3.1. Particularitățile artei dirijorale a maestrului S. Lunchevici**, este analizată îmbinarea stilului de dirijat academic cu cel de dirijat lăutăresc.

Dezvoltarea vertiginoasă a reputatului artist, după trei ani de muncă asiduă la Conservator în clasa de vioară a lui I. Dailis l-a adus la ideea de a căpăta în paralel o a doua profesie — cea de dirijor de muzică simfonică. Dorința sa a fost aprobată de comisia de examinare cât și a unicului la acel moment pedagog de dirijat simfonic în persoana lui Boris Miliutin care activa în calitate de prim dirijor la orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat din Republica Moldova. Posesor a unei înalte culturi și măiestrii artistice B. Miliutin a promovat tradițiile renumitei școli de dirijat academic din Petersburg. Avându-l în calitate de student pe S. Lunchevici, B. Miliutin a reușit să-i cultive studentului său un șir de capacități necesare profesiei (auz muzical de dirijor, simțul culorii fiecărui instrument în parte etc.), a contribuit la formarea concepției despre lume, a viziunii lui estetice, a individualității artistice și a măiestriei profesionale.

După absolvirea, în anul 1957, a Conservatorului (specialitățile *Vioară și Dirijat simfonic*), S. Lunchevici năzuiește să-și continue activitatea în orchestra simfonică, aspirând și la postul de dirijor. Va trebui să renunțe la planurile sale, deoarece Ministerul Culturii îi propune funcția de prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș* a Filarmonicii Naționale. În momentul preluării dirijoratului de către S. Lunchevici, în orchestră deja activau lăutari renumiți: Al. Heraru, I. Bratu, A. Botoșanu, Iu. Patlajan. Un impact major asupra formării lui S. Lunchevici ca dirijor de orchestră de muzică populară l-a avut I. Burdin, marele său prieten, muzician care a educat generații de instrumentiști care au scris pagini de istorie în cultura muzicală a Republicii Moldova: Valeriu Negruți, Victor Copacinschi, Simion Duja, Petre Zaharia, Simion Brînzilă, Lucian Cocea ș.a.

Atunci când încercăm să definim stilul de interpretare al Orchestrei *Fluieraș*, dirijată de S. Lunchevici, considerăm că se impun, în primul rând, câteva caracteristici esențiale: îndepărtarea de sentimentele uzate (atestată atât la nivel de interpretare, cât și la cel de dirijare), renunțarea la inteligibilitatea limitativă, intervenția inovatoare, sugestivitatea polivalentă obținută de dirijor grație fanteziei nelimitate și jocului imaginației. Completată, pe parcurs, cu muzicanți care aveau studii în domeniu, Orchestra *Fluieraș* s-a impus printr-un stil academic, combinat cu practica artei lăutărești, manieră care conferea o calitate excepțională a sunetului, cu alternări de intonații, cu accente foarte sugestive, însoțite de ornamente etc. Indiscutabil, Orchestra de muzică populară *Fluieraș*, dirijată de S. Lunchevici, avea propriul stil de interpretare care o reprezenta, asigurându-i o personalitate artistică aparte.

Cât privește arta dirijorală a maestrului, aceasta, conform opiniilor celor care și-au desfășurat activitatea artistică sub bagheta reputatului artist, s-a remarcat prin profesionalism

desăvârșit, printr-un talent excepțional, simț ritmic, memorie muzicală, imaginație artistică, sensibilitate, inteligență muzicală, vocație și charismă personală. Măiestria dirijorală a lui S. Lunchevici a implicat în mod deosebit capacitatea de:

- a) a analiza critic munca și atitudinea proprie față de responsabilitățile lui în calitate de dirijor și de conducător artistic al orchestrei;
- b) a tălmăci artistic o lucrare muzicală, argumentând cele mai mici detalii din partitura acesteia, particularitățile stilistice inerente fiecărei creații abordate;
- c) a alcătui programe și repertorii variate, corespunzătoare scopului și momentului în care erau prezentate în public, chiar dacă factorii de decizie și de conducere își impuneau punctele lor de vedere;
- d) a depăși rigiditatea unei comunicări abstracte cu muzicanții și a crea în rândul instrumentiștilor o emulație permanentă în privința cercetării fenomenului muzical și dirijoral pe baza unei culturi enciclopedice și a încrederii în propriile lor capacități creatoare;
- e) a convinge muzicienii că orice sunet, sintagmă muzicală, noțiune, fapt etc. are o intimă legătură cu afectivitatea.

Este de remarcat faptul că înainte Orchestra de muzică populară *Fluieraș* interpreta programul de concert pe note, stând pe scaune, iar S. Lunchevici a introdus o inovație foarte benefică pentru spectatori în plan estetic, de la apariția în scenă a muzicanților și până la sfârșitul de program – să rămână în toată statura lor.

Subcapitolul **3.2. Activitatea în funcția de prim-dirijor al Orchestrei Fluieraș**, dezvăluie procesul de formare a componenței de artiști-instrumentiști și soliști-vocaliști ai orchestrei. Sunt incluse portretele de creație cu profilul individual ale lui Petre Zaharia, Victor Copacinschi, Lucian Cocea, Gheorghe Banariuc; Tamara Ciobanu, Gheorghe Eșanu, Nicolae Sulac, Zinaida Julea.

În subcapitolul **3.3. Repertoriul – factor definitoriu al activității Orchestrei Fluieraș**, este prezentată o analiză a aspectului formării repertoriului concertistic, divizat pe grupuri: *repertoriul național de muzică populară, turneele internaționale ale Orchestrei Fluieraș și repertoriul interpretat, piese muzicale orchestrale și vocale* avându-l ca autor pe S. Lunchevici.

Abordarea problemei privind repertoriul Orchestrei *Fluieraș* impune câteva precizări, care ar justifica, după părerea noastră, includerea în programele de concert a unui număr destul de mare, în special de piese vocale, parțial orchestrale, de factură propagandistică. Este vorba despre cenzura care exista în perioada în care a activat S. Lunchevici în calitate de prim-dirijor și de conducător

artistic. Or, influența organelor puterii de stat în alegerea repertoriului de concert al unui interpret, al unei orchestre, al unui ansamblu de estradă etc. era enormă. Înseși relațiile lui S. Lunchevici cu reprezentanții puterii erau destul de complicate, din cauza că el opta pentru libertate deplină în alcătuirea repertoriului. Orice program de concert era admis pentru a fi prezentat publicului după analize minuțioase în cadrul ședințelor comisiilor de diferite trepte. Așa-numitele consilii artistice aveau criterii bine definite de evaluare a repertoriului, de la care niciun artist, nicio piesă nu puteau face abatere. În primul rând, „conținutul” numerelor concertistice trebuia să corespundă principiilor ideologico-politice ale partidului comunist aflat la putere. Toate concertele consacrate evenimentelor importante de partid erau în consonanță cu ideologia acestuia.

Însăși noțiunea de „folclor muzical autentic” a fost denaturată de-a lungul câtorva decenii. *Cortina de Fier* a regimului comunist a blocat toate legăturile cu România, unde folcloristica, etnomuzicologia aveau ca obiect de cercetare conceptele *doină*, *colind*, prin care, la UNESCO, ne definim ca specific național. Având în vedere această stare de lucruri din Moldova, este lesne de înțeles, pe de o parte, includerea în repertoriul orchestrei a pieselor angajate, proletcultiste, pe de altă parte, strădaniile conducătorului artistic de a ține piept, în măsura posibilităților, acestui atac al cenzurii.

Repertoriul muzical autohton al Orchestrei *Fluieraș* a fost mereu în prim-plan, fapt absolut firesc. Or, S. Lunchevici, un mare admirator, încă din copilărie, al muzicii populare, un bun cunoscător al datinilor, obiceiurilor, dansurilor populare, captivat de această bogăție spirituală a poporului, fiind în funcția de conducător artistic al *Fluierașului*, a valorificat continuu patrimoniul muzical național, popularizându-l în toată lumea.

În repertoriul Orchestrei *Fluieraș* au fost incluse piese folclorice în aranjament, lucrări de autor scrise în manieră populară, piese din folclorul popoarelor lumii, lucrări din repertoriul academic etc.

Capitolul 3 include, de asemenea, *Concluziile* de rigoare:

1. Numirea lui S. Lunchevici ca prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș* a Filarmonicii de Stat nu numai că marchează începutul unei cariere artistice fulminante, dar a fost și de bun augur. Activitatea sa artistică în calitate de dirijor și de conducător artistic a avut un impact definitoriu, în primul rând, asupra stilului interpretativ al formației, dirijorul punând un mare accent pe virtuozitate, pe arta improvizației, pe interpretarea firească și

autentică, foarte aproape de naturațea cântecului popular, pe identificarea, valorificarea continuă și scoaterea în prim-plan a talentelor native.

2. Cu toate că a asimilat profesia de dirijor al orchestrei simfonice, continuând tradițiile celei mai cunoscute școli de dirijat din Petersburg, cu reprezentanții A. Gauk – I. Musin – B. Miliutin, S. Lunchevici nu și-a realizat obiectivul mult dorit – să stea la pupitrul orchestrei simfonice a Filarmonicii din Moldova. O transformare de bun augur în soarta talentatului muzician nu s-a produs la solicitarea sa, ci a venit din partea unei direcții a Ministerului Culturii al RSSM, și anume de a-l numi pe S. Lunchevici în calitate de prim-violonist și dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*. Bineînțeles, artistul nu a avut puterea să nu se conformeze ordinului Ministerului Culturii, deoarece era limitat în drepturi, purtând stigmatul de fiu al unui „dușman al poporului”, deși reabilitat pe deplin. Pe parcursul primului an de muncă în calitate de dirijor și violonist, tânărul S. Lunchevici a trăit o stare de confuzie apăsătoare: va fi acceptat sau nu de noul colectiv? Va fi în stare să se recalifice din violonist și dirijor academic în violonist-lăutar, cumulând combinarea mai multor funcții – violonist, dirijor, aranjor și regizor? Procesul de adaptare la noile condiții s-a realizat cu succes, datorită, între altele, ajutorului dezinteresat al legendarului muzician și cunoscător al artei lăutărești I. Burdin.
3. În a doua jumătate a anilor '50 s-a impus necesitatea de a restructura Orchestra *Fluieraș* din cauza politicii socioculturale din acea perioadă, restructurare al cărei scop a fost de a perfecționa măiestria muzicală a orchestraților la nivelul standardelor mondiale. Această sarcină a fost îndeplinită cu succes de S. Lunchevici, care a reorganizat, în primul rând, componența orchestrei. Spre deosebire de componența anterioară a instrumentiștilor, acum existau două grupuri orchestrale: primul – format din șase viori, violă, violoncel și două contrabasuri, al doilea – bazat pe timbrele instrumentelor populare autohtone: nai, fluier, taragot, cimpoi, țambal, acordeon. Din prima componență a orchestrei au făcut parte patru soliști-vocaliști și doi dansatori.
4. Ca dirijor, S. Lunchevici a renunțat, în procesul interpretării, la clișeele limitative, optând pentru inovație, sugestivitate polivalentă, obținută grație fanteziei și jocului imaginației, pentru transfigurarea sa în varii ipostaze, pentru o comunicare creativă, antrenantă, inedită, stimulatorie.

5. În funcția de conducător artistic al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*, S. Lunchevici, bun cunoscător al folclorului muzical autohton, în același timp, cu studii academice profunde, a optat, în cazul repertoriului, pentru o diversitate de lucrări ca origine (piese folclorice autohtone, lucrări populare de autor, piese populare din repertoriul internațional, lucrări clasice), gen (miniaturi, compoziții concertistice de proporții mari, suite, fantezii, rapsodii, poeme etc.), formă, structură, limbaj, funcție socială, impact asupra publicului.
6. La îmbogățirea și reînnoirea repertoriului orchestrei, S. Lunchevici a colaborat atât cu compozitori (Ș. Aranov, Gh. Banariuc, T. Chiriac, E. Doga, D. Fedov, Gh. Mustea, Vl. Rotaru, C. Rusnac), cât și cu autori-prelucrători de melodii populare, orchestrale, de cântece inspirate din folclor – Vl. Baronciuc, I. Burdîn, S. Ciuhrii, V. Crăciun, S. Duja, V. Goia, V. Negruța, Vl. Radu, Gh. Șevcișin ș.a., precum și cu poeții Al. Alici, Em. Bucov, A. Busuioc, E. Crimerman, P. Cruceniuc, P. Darienco, D. Dovba, P.I. Podoleanu, V. Rusu, A. Strâmbeanu, V. Teleucă, Gr. Vieru, P. Zadnipru ș.a.
7. Dincolo de cenzura instituită de regim, care a impus includerea în repertoriul Orchestrei *Fluieraș* a unor piese cu caracter ideologico-propagandistic, S. Lunchevici a săpat în adâncurile zestrei folclorice muzicale autohtone, valorificând și dând viață scenică unor inestimabile capodopere muzicale, afirmându-se în calitate de compozitor, aranjor și interpret.
8. Conducător artistic de marcă al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*, S. Lunchevici, poate mai mult decât altcineva, a reușit să adune în jurul său personalități notorii ale culturii moldovenești: instrumentiști (Al. Botoșanu, I. Bratu, S. Brânzilă, S. Cojoc, V. Copacinschi, Gh. Usaci, P. Zaharia etc.), soliști-vocaliști (M. Bieșu, T. Ciobanu, Gh. Eșanu, Z. Julea, N. Sulac etc.), coregrafi și dansatori (P. Andreicenco, I. Bazatin, B. Filipciuc, C. Șeremet, V. Tanmoșan ș.a.).
9. La alcătuirea și realizarea programelor de concert S. Lunchevici s-a ghidat de:
 - a) structura logică a fiecărui concert din punctul de vedere al introducerii, numerelor centrale și de final;
 - b) transformarea fiecărui concert într-un spectacol, alcătuit din piese orchestrale cu soliști-instrumentiști sau fără, piese vocale cu acompaniament orchestral, piese coregrafice cu acompaniament orchestral, numere concertistice cu componentă amestecată;

- c) orientarea programului fiecărui concert pentru un anumit public, în funcție de punctul geografic al spectacolului: țări de peste hotare, republicile din URSS sau orașele și satele Republicii Moldova;
- d) confirmarea obligatorie, în fiecare concert, a abilităților perfecte ca lăutar prin interpretarea numerelor solo ca prim-violonist al orchestrei, precum și prin introducerea în program a propriilor aranjamente și compoziții;
- e) Orchestra de muzică populară *Fluieraș* sub conducerea lui S. Lunchevici a îndeplinit cea mai importantă funcție: de ambasador al culturii Moldovei și al întregii URSS, servind ca mesager al păcii și prieteniei, din acest motiv artistul mereu a inclus în programele de concert și piese aparținând altor popoare;
- f) curajul și talentul de negociator diplomatic al lui S. Lunchevici în lupta împotriva comisiilor de cenzură și a funcționarilor pentru susținerea genurilor de folclor autohton, precum balada, doina, cântecele de jale, trezesc un respect deosebit. Se știe că politica culturală din perioada sovietică a susținut, în primul rând, piesele cu caracter vesel, dansant, comic, în detrimentul celor lirice. În pofida acestui fapt, nucleul solistic al repertoriului maestrului S. Lunchevici era alcătuit anume din piese precum *Balada* de C. Porumbescu, *Cântec de leagăn*, *Romanță veche*, prelucrare de I. Burdin, *Jalea țiganului*, care i-au adus un succes răsunător oriunde a concertat.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea problemei științifice importante constă în determinarea din punct de vedere științific și metodologic a fenomenului muzical-artistic unic al lui S. Lunchevici, în aprecierea argumentată a aportului lui la dezvoltarea culturii muzicale naționale, fapt care va servi drept impuls pentru continuarea celor mai edificatoare tradiții ale sale de creație multiaspectuală din Republica Moldova contemporană, prin aceasta obținându-se următoarele rezultate științifice.

1. Determinarea metodologiei științifice cu caracter sintetic și interdisciplinar, care se bazează pe metodele de cercetare ale științelor generale umanistice și pe metodele speciale muzicologice și etnomuzicologice, a permis restaurarea, pentru prima dată, a celor mai importante pagini ale culturii muzicale naționale din perioada sovietică, în centrul căreia se află figura legendară a lui S. Lunchevici [2; 3; 4; 5; 6; 9].

2. Originalitatea stilului și a artei interpretative a violonistului S. Lunchevici constă în absorbirea creatoare și în potențarea intenționată de către interpret a virtualităților expresive ale sunetelor, menite să dea o nouă forță comunicării și marcând o depărtare de la tiparul standard al interpretării. Analiza artei violonistice și a activității concertistice interpretative a maestrului permite determinarea stilului său violonistic individual, al cărui specific constă în îmbinarea organică a măiestriei sale în interpretarea creațiilor din muzica universală academică și din muzica tradițională autohtonă [6; 7; 8; 10; 11].
3. Ca violonist, S. Lunchevici reprezintă tipul de artist care s-a remarcat prin virtuozitatea interpretării, printr-o bogată fantezie creatoare și măiestria de a improviza, prin capacitatea de a devia voit de la uzul obișnuit pentru a-și semnala intenția de a converti sunetele într-o viziune creatoare, în măsură să atragă atenția asupra elementelor de structură profundă [1; 2; 6; 7; 8; 10; 11].
4. Analiza, din perspectiva prezentului, a modului de desfășurare a lecțiilor individuale de vioară cu S. Lunchevici ne-a permis să relevăm câteva principii, pe care le considerăm ca fiind importante: expresivitatea ca element definitoriu al interpretării, libertatea și prioritatea elevului în actul învățării, imaginația ca principiu al libertății, stimularea gândirii creative, valorizarea piesei muzicale de către interpret, polifuncționalismul artei, învățarea conștientă, temeinică și sistematică, unitatea dintre subiectul predării și cel al învățării. Ca profesor de vioară, maestrul a adoptat stilurile democratic, emoțional-metodic și rațional-improvizator, atestate, în primul rând, la nivelul metodelor de predare aplicate [3].
5. În calitate de prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*, S. Lunchevici s-a afirmat prin următoarele acțiuni și caracteristici distinctive: a sesizat necesitatea restructurării orchestrei de instrumente populare moldovenești, care, în primele faze, corespundea tipurilor de formații „lăutari de nuntă” și „taraf”, atribuindu-i statutul de orchestră de muzică populară, al cărei nucleu îl constituia grupul de vioriști, introducând și alte instrumente, care nu se regăseau în tarafurile tradiționale; a reușit să coaguleze, să unească individualități artistice de prim rang, întreaga componență a orchestrei, să le direcționeze spre un singur scop, oferindu-i fiecăruia posibilitatea de a se realiza din punct de vedere artistic, el însuși devenind pentru colegii săi de breaslă autoritate și model [4].
6. Perioada în care a trăit și a activat regretatul artist, caracterizată de un climat de ideologizare abuzivă, a fost una de dislocare treptată a culturii române, sub aspect instituțional și

ideologic, și de înlocuire a valorilor naționale cu lucrări, idei, teme, presă, literatură artistică și structuri transplantate cu modele sovietice. Ruptă abuziv de contextul culturii române, care, la rândul ei, a cunoscut, de asemenea, o fază proletcultistă, cultura din Basarabia a trebuit să fie pe cont propriu, cenzura ideologică constituind un instrument de control, ale cărui prerogative s-au extins asupra tuturor domeniilor de creație și de activitate culturală. Ducând o luptă aprigă împotriva comisiilor de partid, S. Lunchevici a inclus în programele de concert și genurile de folclor autentic care alcătuiesc nucleul patrimoniului național autohton, precum balada, doina, cântecul de jale, cântecul de dor [9].

7. La alcătuirea repertoriului muzical al colectivului, S. Lunchevici a abordat mai multe direcții:
 - a. patrimoniul muzical național a ocupat locul central în fiecare concert, al cărui program a inclus piese folclorice autentice de toate varietățile de gen sau lucrări adaptate, prelucrate ori compuse de autori contemporani în stilul muzicii populare;
 - b. colectivul Orchestrei *Fluieraș*, fiind unul dintre ambasadorii URSS/RSSM în țările lumii, promova ideile de înflorire a prieteniei dintre popoare interpretând piese orchestrale, vocale și coregrafice ale altor etnii;
 - c. sursa de îmbogățire continuă a repertoriului Orchestrei *Fluieraș* a constituit-o și creația componistică proprie a maestrului, care includea piese orchestrale și vocale originale și numeroase prelucrări de melodii populare autentice [5; 9].
8. S. Lunchevici este o personalitate de sinteză a epocii sale cu ramificații viguroase în prezentul nostru și, cu certitudine, în viitor. Este de remarcă faptul că maestrul a activat sub un regim care părea etern și invincibil, devenind un fenomen în condițiile când cenzura era la ea acasă, or, muzica totdeauna a avut un puternic impact asupra societății, ceea ce înseamnă că și în acele împrejurări, datorită marelui său talent, abilităților și verticalității sale, a știut și a reușit să supraviețuiască, ba mai mult, să se afirme și să devină un erou, un mare artist [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11].

Recomandări

Pentru a restabili adevărata însemnătate a figurii lui S. Lunchevici în cultura muzicală a Republicii Moldova, se impune continuarea cercetărilor științifice asupra tuturor aspectelor activității sale extinse – violonist în domeniul muzicii academice și populare, dirijor, autor de

cântece, director artistic, regizor, actor, diplomat în turneele de peste hotare, unde participa activ la conferințele de presă organizate pentru jurnaliștii străini.

1. În plan comparativ, cercetarea artei interpretative și dirijorale a maestrului cu a unor violoniști și dirijori de talie internațională.
2. Continuarea căutării documentelor de arhivă dispărute despre viața și opera marelui artist și despre membrii remarcabilei Orchestre *Fluieraș*.
3. Continuarea cercetării privind stilul individual de interpretare al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș* din a doua jumătate a secolului al XX-lea.
4. Proiectarea și realizarea de către instituțiile de învățământ preuniversitar și superior, de formare continuă, în special, cu profil muzical/artistic, a activităților de cunoaștere și de popularizare a valorilor create de personalitățile notorii ale culturii naționale, creatori de școală, inclusiv S. Lunchevici.
5. Inaugurarea unui concurs pentru violoniști purtând numele regretatului artist.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE DE AUTOR LA TEMA TEZEI

Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei:

1. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** În memoriam Serghei Lunchevici, personalitate polivalentă remarcabilă. În: *Arta 2009*. Seria arte audio-vizuale. Chișinău, Academia de științe a Moldovei, Institutul Patrimoniului Cultural, Centrul Studiul Artelor, 2010, pp. 133-135. ISSN 1857-1050.
2. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Isidor Burdin și Serghei Lunchevici: legături artistice. În: *Studiul artelor și culturologie, istorie, teorie, practică*. Chișinău, Notograf Prim, 2018, pp. 46-52. ISSN 2345-1408. Categoria C.
3. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Principiile pedagogice ale lui Serghei Lunchevici. În: *Studiul artelor și culturologie, istorie, teorie, practică*. Chișinău, Notograf Prim, 2018, pp. 6-11. ISSN 2345-1408. Categoria C.
4. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z., MIRONENCO, E.** Specificul artei dirijorale ale lui Serghei Lunchevici. În: *Studiul artelor și culturologie, istorie, teorie, practică*. Chișinău, Notograf Prim, 2019, pp. 116-124. ISSN 2345-1408. Categoria C.

5. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Aportul soliștilor vocaliști ai orchestrei de muzică populară *Fluieraș* condusă de S. Lunchevici în promovarea culturii muzicale naționale pe plan internațional. În: *Studiul artelor și culturologie, istorie, teorie, practică*. Chișinău, Notograf Prim, 2020, pp. 183-191. ISSN 2345-1408. Categoria B.
6. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Violonistul Serghei Lunchevici și dimensiunile stilistice ale manierei sale interpretative. În: *Akados*, revistă de știință, inovare, cultură și artă. Chișinău, Tipografia Centrală 2021, pp. 139-144. ISSN 1857-0461 E-SSN 2587-3687 Categoria B.

Articole în reviste din străinătate recunoscute

7. **BRINZILA-COSLET, Z.** Serghei Lunchevici – virtuoso and symbol of violinist art in Moldova of the twentieth century. În: *Южно-Российский музыкальный альманах*, ФГБОУ ВО «Ростовская государственная консерватория им. С. В. Рахманинова», 2021, pp. 104-110. ISSN 2076-4766 (Print), ISSN 2712-9764 (Online).

Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

8. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Particularitățile formei și stilului *Baladei* de C. Porumbescu în viziunea lui Serghei Lunchevici. În: *Folclor și postfolclor în contemporaneitate*. Chișinău: Grafema Libris, 2015, pp. 237-240. ISBN 978-9975-52-185-7.
9. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Repertoriul orchestrei Fluieraș – factor definitoriu în activitatea lui Serghei Lunchevici în calitate de dirijor și conducător artistic al colectivului. În: *Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*. Chișinău – Iași, 2021, pp. 272-276. ISSN 2558 – 894X

Teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

10. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Particularități ale manierei interpretative violonistice a lui Serghei Lunchevici. În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate*. Conferința științifică internațională (Ediția a 2-a), Chișinău, 27 septembrie, 2016. Rezumatele comunicărilor. Chișinău: Valinex SRL, 2016, p. 75. ISBN 978-9975-4461-2-9.
11. **BRÎNZILĂ-COȘLEȚ, Z.** Arta violonistică academică a lui Serghei Lunchevici. În: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în*

contemporaneitate. Conferință științifică internațională (Ediția a 3-a), Chișinău, 26 septembrie 2017. Tezele comunicărilor. Chișinău: Valinex SRL, 2017, pp. 125-128. ISBN 978-9975-3126-7-7.

BIBLIOGRAFIE

12. ALEXANDRU, T. *Folcloristică. Organologie. Muzicologie. Studii, I*. București: Editura Muzicală, 1978. 263 p.
13. ALEXANDRU, T. *Folcloristică. Organologie. Muzicologie. Studii, II*. București: Editura Muzicală, 1980. 285 p.
14. AXIONOVA, L. *Cântecul popular moldovenesc*. Chișinău: Editura de stat a Moldovei, 1958. 163 p.
15. *Arta muzicală din Republica Moldova: Istorie și modernitate*. Chișinău: Grafema Libris, 2009. 952 p. ISBN 978-9975-52-046-1.
16. BADRAJAN, S. *Muzica din ceremonialul nupțial din Basarabia. Cântecul miresei*. Chișinău: Epigraf, 2002. 236 p. ISBN 9975-903-53-3.
17. BREAZUL, G. Lăutarii, în vol. *Pagini din istoria muzicii românești*. București: Editura muzicală, 1966, pp. 150-180.
18. BUNEA, D. Contribuții la studiul fenomenului de creare a muzicii în arta lăutărească. În: *Anuar științific: Muzică, teatru, arte plastice*. Nr 1-2 (12-13) Chișinău: 2011, pp. 238-242. ISBN 978-9975-9925-3-4.
19. BUNEA, D. Folclorul în contextul tendințelor actuale ale vieții muzicale din Republica Moldova. În: *Anuar științific: Muzică, teatru, arte plastice*. Nr 3 (20) Chișinău: 2013, pp. 187-191. ISSN 1857-2251; ISBN 978-9975-9925-4-1.
20. BUNEA, D. Tradiția lăutărească din Republica Moldova: Istorie și contemporaneitate. Teze preliminare. În: *RevART*, Nr. 1. Timișoara: Aegis, 2010, pp. 25-38. ISSN 1841-1169
21. BUZILĂ, S. *Enciclopedia interpreților din Moldova*. Chișinău: Museum, 1999. 499 p. ISBN 9975-61-104-4; 9975-906-35-4.
22. CHISELIȚA, V. Fenomenul lăutăriei și tradiția instrumentală. În: *Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie și modernitate*. Chișinău, 2009, pp. 73-98. ISBN 978-9975-52-046-1.
23. CIAICOVSCHI-MEREȘANU, G. *Serghei Lunchevici*. Chișinău: Literatura artistică, 1982. 96 p.

24. COSMA, V. *Lăutarii de ieri și de azi*. București: Editura: Du Style, 1996. 350 p. ISBN 973-9246-05-2.
25. GHILAȘ, V. *Muzica etnică: tradiție și valoare*. Chișinău: Grafema Libris, 2007. 296 p. ISBN 978-9975-9864-9-6.
26. GHILAȘ, V. *Timbrul în muzica instrumentală de ansamblu*. Chișinău: SeArec-Com, 2001. 320 p. ISBN 9975-9680-0-7.
27. IAMPOLSKI, I. *Digitația la vioară*. București: Editura muzicală, 1964. 180 p.
28. MOSTRAS, K. *Intonația la violină*. București: Editura Muzicală, 1959. 129 p.
29. NICUȘOR, V-I. *Cine a fost de fapt legendarul Isidor Burdin*. 27 martie, 2017. [citată, 10 martie, 2018]. Disponibil pe internet: <https://nicolaesulac.wordpress.com/2017/03/27/cine-a-fost-de-fapt-legendarul-isidor-burdin/>
30. NICUȘOR, V-I. *Isidor Burdin – o legendă neștiută*. 30 decembrie, 2016. [citată, 10 martie, 2018]. Disponibil pe internet: <https://nicolaesulac.wordpress.com/2016/12/30/isidor-burdin-o-legenda-nestiuta/>.
31. SÂRBU, I. *Vioara și măestrul ei de la origini până azi*. Galați: Editura Porto-Franco, 1994. 584 p. ISBN 973-557-176-5.
32. RĂDULESCU, S. *Taraful și acompaniamentul armonic în muzica de joc*. București: Editura Muzicală, 1984. 723 p.
33. RUSNAC, C. Vârsta de aur a unei viori. În: *Literatura și arta*, 1984, 26 aprilie, p. 6.
34. VĂTAVU, M. Serghei Lunchevici cel celebru și necunoscut. În: *Moldova*, 1996, nr 1-2, pp. 12-16.

În limba rusă

35. АУЭР, Л. *Моя школа игры на скрипке*. Санкт-Петербург: Композитор, 2014. 120 с. ISBN (978)5-7379-0231-5.
36. ГАУК, А. *Из воспоминаний дирижера: мастерство музыканта-исполнителя*. Вып. 1. Москва: Музыка, 1972. 303 с.
37. ДАЙЛИС, И. *Жизнь и музыка (страницы воспоминаний)*. Кишинев: ГАУМ, 1992. 64 с.
38. КОТЛЯРОВ, Б. *Молдавские лютары и их искусство*. Москва: Советский композитор, 1989. 96 с. ISBN 5-85285-034-9
39. КОТЛЯРОВ, Б. *Музыкальная жизнь дореволюционного Кишинёва*. Кишинев: Картя молдовеняскэ, 1967. 128 с.

40. КОТЛЯРОВ, Б. *О скрипичной культуре в Молдавии*. Кишинёв: Госиздат Молдавии, 1955. 78 с.
41. ЛУНКЕВИЧ, С. Скрипка соединила столетия. В: Дайлис И. *Жизнь и музыка (страницы воспоминаний)*. Кишинёв, 1992. С. 49-52.
42. МАЛЬКО, Н. *Основы техники дирижирования*. Санкт-Петербург: Композитор, 2015. 252 с. ISBN 978-5-7379-0817-1.
43. МИЛЮТИНА, И. *Несколько слов о прошлом...* [online]. [citat 11.03.2019]. Disponibil: <https://dem-2011.livejournal.com/599832.html>
44. МИРОВИЧ, С. Сергей Лункевич. В: *Музыкальная культура Молдавской ССР*. Москва: Музыка, 1978. С. 267-273.
45. МУСИН, И. *Язык дирижёрского жеста*. Москва: Музыка, 2006. 292 с. ISBN 5-7140-1193-7.
46. РУСНАК, К. Воспоминания о великом артисте. В: *Последний лэутар Молдовы (к 80-летию со дня рождения Сергея Лункевича)*. [citat 10.05.2019]. Disponibil: <http://dem-2011.livejournal.com/159469.html>.
47. СТОЯНОВ, П. *Вопросы формирования лада и мелодики в молдавской народной песне*. Кишинёв: Штиинца, 1990. 156 с.
48. СТОЯНОВ, П. *Молдавский мелос и проблемы музыкального ритма*. Кишинёв: Штиинца, 1985. 164 с.
49. СТОЯНОВ, П. *Ритмика молдавской дойны*. Кишинёв: Штиинца, 1980. 174 с.
50. ФЛОРЯ, Э. *Молдавский народный музыкальный эпос*. Кишинёв: Штиинца, 1989. 120 с.
51. ФЛОРЯ, Э. *Музыка народных танцев Молдавии*. Кишинёв: Штиинца, 1983. 135 с.

ADNOTARE

Zinaida Brînzilă-Coșleț. Activitatea de creație a lui Serghei Lunchevici în contextul culturii muzicale din Republica Moldova. Teză de doctor în studiul artelor și culturologie, specialitatea 653.01 – Muzicologie, Chișinău, 2022.

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 141 de titluri, 132 de pagini ale textului de bază, 3 anexe. Rezultatele obținute sunt reflectate în 11 lucrări științifice (10 ca autor unic și 1 în calitate de coautor).

Cuvinte-cheie: Serghei Lunchevici, activitate de creație, arta interpretativă academică, arta lăutărească, conducător artistic, cultură muzicală, prim-dirijor, repertoriu, vioară, violonist.

Scopul și obiectivele tezei: constă în cercetarea aportului multilateral al lui S. Lunchevici la dezvoltarea culturii muzicale naționale. Realizarea acestuia prevede următoarele **obiective:** stabilirea bazei metodologice care să constituie suport în procesul de investigare a biografiei maestrului; definirea trăsăturilor specifice stilului violonistic al artistului; studierea particularităților caracteristice artei sale dirijorale; relevarea modului de selectare și menținere în componența Orchestrei *Fluieraș* a valoroșilor artiști vocaliști și instrumentiști care au promovat cu succes arta națională în lume; identificarea unor principii metodice în activitatea lui S. Lunchevici ca mentor și îndrumător al tinerilor violoniști; evidențierea aportului lui S. Lunchevici la îmbogățirea și propagarea repertoriului concertistic în circuitul local și internațional.

Noutatea și originalitatea științifică: studierea complexă a activității de creație a lui S. Lunchevici, cercetarea oferind un material amplu ce vizează maniera interpretativă a maestrului, caracteristicile artei sale dirijorale, activitatea de îndrumător al tinerilor violoniști, repertoriul Orchestrei *Fluieraș* ca factor determinant al activității acesteia. Caracterul inedit al tezei este asigurat și de elementele conținutului: sunt identificate și analizate, prin raportare la piese muzicale concrete, particularitățile stilului interpretativ al lui S. Lunchevici, maniera artistică de dirijare, este relatată experiența autoarei prezentei teze în urma comunicării personale cu maestrul în procesul studierii specialității *Vioară academică*, dar și a prezenței personale la repetițiile colectivului *Fluieraș*.

Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante constă în determinarea, din punct de vedere științific și metodologic, a fenomenului muzical-artistic unic pe care îl reprezintă S. Lunchevici; în aprecierea argumentată a aportului său la dezvoltarea culturii muzicale naționale, fapt care ar putea impulsiona dezvoltarea elementelor de valoare ale creației sale în arta muzicală contemporană a Republicii Moldova.

Semnificația teoretică a studiului rezidă în stabilirea metodologiei științifice sintetice, fapt care a permis realizarea în exclusivitate a unei prezentări panoramice a activității de creație a lui S. Lunchevici prin prisma unei viziuni contemporane. Având drept suport demersul științific, experiența interpretativă și pedagogică personală a autoarei, prezenta lucrare va contribui la îmbogățirea și aprofundarea cunoștințelor teoretice în domeniul artei violonistice, dirijorale, componistice și organizatorice, reprezentate și de personalitatea lui S. Lunchevici.

Valoarea aplicativă: teza poate fi utilizată ca sursă complementară la studierea disciplinelor *Instrument (vioară)*, *Orchestra*, *Dirijat*, *Folclor muzical*, *Aranjament folcloric*, *Istoria artei interpretative* în instituțiile de învățământ muzical-artistic mediu și superior, dar și în practica de interpretare în orchestre, tarafuri și alte colective muzicale concertistice.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat în cadrul procesului de instruire a studenților AMTAP, precum și în activitatea interpretativă și științifică, prin participarea la conferințe științifice internaționale și naționale și publicarea de articole și studii la tema tezei.

Zinaida Brinzila-Coslet. The creative activity of Serghei Lunchevici in the context of the musical culture of the Republic of Moldova. PhD thesis in the study of arts and science of culture, specialty 653.01 – Musicology, Chisinau, 2022.

Thesis structure: introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography with 141 titles, 132 pages of the basic text, 3 annexes. The obtained results are reflected in 11 scientific papers (10 as sole author and 1 as co-author).

Keywords: Serghei Lunchevici, creative activity, academic performing art, fiddle art, artistic director, musical culture, chief conductor, repertoire, violin, violinist.

Purpose and objectives of the paper: to investigate the multilateral contribution of S. Lunchevich to the development of national musical culture. Its realization provides for the following **objectives:** to establish the methodological basis that will support the process of investigating the biography of the maestro; to define the specific features of the violinistic style of the artist; to study the peculiarities of his conducting art; to reveal how to select and maintain in the ranks of the *Fluieras* Orchestra valuable vocal and instrumental artists who had successfully promoted the national art in the world; to identify certain methodological principles in his work as a mentor and tutor of young violinists; ; to highlight the contribution of S. Lunchevici to the enrichment and propagation of the concert repertoire both locally and internationally.

Scientific novelty and originality: a complex study of the creative activity of Serghei Lunchevici, a research offering a comprehensive material concerning the performance style of the maestro, the characteristics of his conducting art, the repertoire of *Fluieras* Orchestra as a key factor of its activity, the guiding activity of young violinists. The unique character of the thesis is also ensured by the elements of the content: the peculiarities of S. Lunchevich's interpretative style and artistic manner of conducting are identified and analysed in relation to specific pieces of music. The author's experience is conveyed following interactions with the maestro during her studies with a major in Academic Violin and also from being present at the rehearsals of the Orchestra.

The obtained result that contributes to resolving an important scientific problem consists in determining, in scientific and methodological terms, the unique musical and artistic phenomenon of Serghei Lunchevici; in the reasoned appreciation of his contribution to the development of the national musical culture, which could boost the development of the valuable elements of his creation in the contemporary musical art of the Republic of Moldova.

The theoretical significance of the study lies in the establishment of the synthetic scientific methodology, which has made it possible to produce exclusively a panoramic presentation of S. Lunchevich's creative activity through the lens of a contemporary vision. Based on the author's scientific approach and her personal interpretative and pedagogical experience, this work will contribute to the enrichment and deepening of theoretical knowledge in the field of violin, conducting, composition and organizational art, represented by the personality of S. Lunchevici.

Applied value: the thesis can be used as a supplementary source in studying the disciplines *Instrument (violin), Orchestra, Conducting, Folk Music, Folk Music Arrangement, History of Performing Arts* in secondary and higher musical and artistic education institutions, and in the practice of orchestra performance, folk bands and other concert music groups.

The implementation of scientific results was achieved within the training process of AMTAP students, as well as in the interpretive and scientific activity, by participating in international and national scientific conferences and by publishing articles and studies on the topic of the thesis.

Зинаида Брынзилэ-Кошлец. Творческая деятельность Сергея Лункевича в контексте музыкальной культуры Республики Молдова. Диссертация на соискание учёной степени доктора искусствоведения и культурологии, специальность 653.01 – Музыковедение, Кишинев, 2022 г.

Структура диссертации: введение, 3 главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 141 наименования, 132 страниц основного текста, 3 приложения. Полученные результаты отражены в 11 научных работах (10 в качестве единого автора и 1 в соавторстве).

Ключевые слова: Сергей Лункевич, творческая деятельность, академическое исполнительское искусство, лэутарское искусство, художественный руководитель, музыкальная культура, главный дирижер, репертуар, скрипка, скрипач.

Цель работы состоит в исследовании многостороннего вклада Сергея Лункевича в развитие национальной музыкальной культуры. Реализация цели предусматривает следующие **задачи исследования:** формирование методологической базы, служащей основанием для исследования биографии мастера; определение специфических черт скрипичного стиля артиста; изучение характерных особенностей его дирижерского искусства; выявление принципа отбора в состав оркестра *Флуераши* одарённых артистов вокалистов и инструменталистов, которые успешно пропагандировали национальное искусство в мире; определение авторских методических принципов С. Лункевича в его деятельности куратора и наставника молодых скрипачей; акцентирование вклада С. Лункевича в обогащение и распространение концертного репертуара в отечественном и международном пространстве.

Научная новизна и оригинальность состоит в комплексном изучении творческой деятельности Сергея Лункевича; в исследовании, открывающем широкий спектр материалов, направленных на исполнительскую манеру виртуоза, особенности его дирижерского искусства, репертуарной политики оркестра *Флуераши* как определяющем факторе его деятельности, работы наставника молодых скрипачей.

Полученный результат, способствующий решению важной научной проблемы состоит в определении с научной и методологической точек зрения уникального музыкально-художественного феномена, который представляет Сергей Лункевич; в аргументированной оценке его ценного вклада в развитие национальной музыкальной культуры, что оказало влияние на продвижение важнейших принципов его творчества в современное музыкальное искусство Республики Молдова.

Теоретическая значимость исследования заключается в разработке комплексной научной методологии, что позволило впервые представить обзор творческой деятельности С. Лункевича в оптике современного видения. Благодаря научному подходу, личному исполнительскому и педагогическому опыту автора исследования, данная работа будет способствовать обогащению и углублению теоретических знаний в области скрипичного, дирижерского, композиторского и организаторского искусства, представленного маэстро.

Практическая значимость: диссертация может быть использована в качестве дополнительного источника при изучении дисциплин: *Инструмент (скрипка), Оркестр, Дирижирование, Музыкальный фольклор, Фольклорная аранжировка, История исполнительского искусства на струнных инструментах*, в средних и высших музыкально-художественных учебных заведениях, а также в практике исполнительского мастерства в оркестрах, ансамблях народной музыки и других концертных музыкальных коллективах.

Внедрение научных результатов достигнуто в процессе обучения студентов АМГИИ, а также исполнительской, научной деятельности, участии в международных и национальных научных конференциях, публикации статей и исследований по теме диссертации.

BRÎNZILĂ-COȘLEȚ ZINAIDA
ACTIVITATEA DE CREAȚIE A LUI SERGHEI LUNCHEVICI ÎN
CONTEXTUL CULTURII MUZICALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

653.01 – MUZICOLOGIE

Rezumatul tezei de doctor în studiul artelor și culturologie

Aprobat spre tipar: 28.07.2022

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 2,0

Comanda nr. 93/22

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
Str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD, 2009